

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2023, sp. zn. 29 Cdo 1838/2022, ECLI:CZ:NS:2023:29.CDO.1838.2022.1

Číslo: 32/2024

Právní věta:

Za škodu způsobenou v době od 1. ledna 2013 soudním exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem odpovídá pouze stát; ve sporu o náhradu takové škody vedeném proti němu poškozeným není (proto) soudní exekutor pasivně věcně legitimován.

Jestliže v době do skončení propadné přihlašovací lhůty určené rozhodnutím o úpadku (§ 136 odst. 1 písm. d/, § 173 odst. 1 insolvenčního zákona) již poškozený má vůči státu (neuspokojenou) pohledávku z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, pak stát může přihlásit do insolvenčního řízení vedeného na majetek onoho soudního exekutora regresní pohledávku podle § 16 zákona č. 82/1998 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) jako vázanou na splnění odkladací podmínky (spočívající v tom, že uhradí poškozenému škodu, kterou mu soudní exekutor způsobil).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.05.2023

Spisová značka: 29 Cdo 1838/2022

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční řízení (účinky, zahájení), Odpovědnost státu za škodu [Odpovědnost státu za újmu], Přihláška pohledávky

Předpisy: § 140c IZ

§ 141a IZ

§ 16 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.

§ 173 odst. 1 IZ

§ 173 odst. 3 IZ

§ 183 IZ

§ 184 IZ

§ 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 82/1998 Sb.

§ 32 zákona č. 82/1998 Sb.

§ 4 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. 16 Co 185/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 1. 6. 2021, č. j. 216 C 14/2020-155, Okresní soud v Bruntále (dále jen „okresní soud“):

[1] Uložil žalovanému (Č. B.) zaplatit žalobci (České republice – Ministerstvu spravedlnosti) do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 207.991 Kč s příslušenstvím představovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně za dobu od 30. 7. 2020 do zaplacení (bod I. výroku).

[2] Zamítl žalobu v rozsahu, v němž se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení zákonného úroku z prodlení za dobu od 25. 7. 2020 do 29. 7. 2020 (bod II. výroku).

[3] Uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 1.817 Kč (bod III. výroku).

2. Okresní soud – vycházejí z označených ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), z ustanovení § 46 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu), a o změně dalších zákonů, z ustanovení § 1968 a § 1970 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), a z ustanovení § 140a a § 140b zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – dospěl po provedeném dokazování ohledně vyhovujícího výroku o věci samé k následujícím závěrům:

3. Žalovaný (bývalý soudní exekutor) v exekučním řízení vedeném u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 43 EXE 341/2012 (u soudního exekutora pod sp. zn. 005 EX 56/2012) vymohl částky, které v souhrnu představují žalovanou jistinu a které nevyplatil poškozenému [oprávněnému B. K. (dále jen „B. K.“)]; ponechal si je pro sebe, za což byl také pravomocně odsouzen v trestním řízení (v němž byl žalobce odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních). Žalobce na tomto základě z titulu odpovědnosti státu za škodu (podle zákona č. 82/1998 Sb.) vyplatil B. K. dne 10. 1. 2018 částku, jejíž úhrady se domáhá (z titulu regresní náhrady) po žalovaném.

4. Okresní soud dovodil, že byly splněny všechny předpoklady pro přiznání předmětné regresní náhrady žalobci, s tou odchylkou, že počátek prodlení žalovaného s její úhradou určil (až) k 30. 7. 2020.

5. Nebyly splněny podmínky pro přerušování řízení podle insolvenčního zákona, neboť pohledávka žalobce za žalovaným vznikla až po rozhodnutí o úpadku žalovaného (a po uplynutí lhůty k podání přihlášek věřitelů v insolvenčním řízení). Na tom nemůže nic změnit skutečnost, že žalobce v souladu s ustanovením § 18 odst. 1 insolvenčního zákona vstoupil do insolvenčního řízení jako nabyvatel pohledávky, kterou tam vůči žalovanému uplatnil B. K.

6. Žalovaný v insolvenčním řízení pohledávku popřel, takže žalobce se může domoci vydání rozhodnutí, které by mohlo být exekučním titulem pro vymáhání regresní náhrady (pro případ, že nedojde k uspokojení pohledávky v insolvenčním řízení), pouze v občanskoprávním řízení. K takovému postupu musel žalobce přistoupit i s přihlédnutím k možnému promlčení práva. Nebyly

rovněž splněny předpoklady pro zastavení řízení dle § 107 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“).

7. K odvolání žalovaného (jež nesměřovalo proti zamítavému výroku ve věci samé) Krajský soud v Ostravě (dále jen „odvolací soud“ nebo „insolvenční soud“) usnesením ze dne 25. 10. 2021, č. j. 16 Co 185/2021-191:

[1] Zrušil rozsudek okresního soudu v bodech I. a III. výroku a řízení zastavil (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

[3] Určil, že Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (třetí výrok).

8. Odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 32 exekučního řádu, ze zákona č. 82/1998 Sb. a z ustanovení § 140c, § 183 a § 184 insolvenčního zákona – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

9. V posuzovaném případě nejde o pohledávku, která se podle § 170 insolvenčního zákona v insolvenčním řízení neuspokojuje žádným ze způsobů řešení úpadku, nebo o pohledávku, na kterou se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášenou; nejde též o incidenční spor.

10. Ustanovení § 183 odst. 2 a 3 a § 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona upravují dvojí mechanismus, jímž mohou solidární spoludlužníci a ručitelé se svými regresními nároky vůči insolvenčnímu dlužníku vstoupit do insolvenčního řízení.

11. Především mohou tyto osoby předem, aniž by samy plnily, přihlásit regresní pohledávku do insolvenčního řízení jako vázanou na splnění suspenzivní podmínky. Z hlediska hmotného práva nejde o pohledávku podmíněnou, nýbrž buď o pohledávku budoucí, ještě nevzniklou (srov. následný regres podle § 1876 odst. 2 o. z. u solidárních spoludlužníků), nebo o pohledávku sice existující, náležející však (zatím) jinému věřiteli (srov. subrogační regres podle § 1937 odst. 2 o. z. u ručitelů). Prohlášením těchto pohledávek za podmíněné insolvenční zákon umožňuje těmto (budoucím) věřitelům účastnit se insolvenčního řízení, což by jinak nebylo možné.

12. Druhým způsobem uplatnění regresní pohledávky je změna přihlášeného věřitele poté, co věřitel regresní pohledávky uspokojí (mimo insolvenční řízení) původního věřitele (a jen v tomto rozsahu). V tomto případě se regresní věřitel musí spoléhat na to, že původní věřitel vůbec včas pohledávku přihlásí. Zvláštní úpravu obsahuje ustanovení 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona pro případ, že původní věřitel vezme zpět přihlášenou pohledávku proto, že ji místo dlužníka uspokojila některá z osob podle § 183 insolvenčního zákona.

13. Stát a soudní exekutor nejsou při plnění pohledávky vzniklé z titulu škody způsobené nesprávným úředním postupem soudního exekutora při výkonu veřejné moci v postavení solidárních dlužníků (a stát nemá ani postavení ručitele za pohledávku poškozeného vůči soudnímu exekutoru). Jde o tzv. nepravou či falešnou solidaritu, kdy plněním jednoho z dlužníků zanikne v rozsahu poskytnutého plnění poškozenému pohledávka vůči druhému z nich. Odvolací soud však nevidí důvod, pro který by se pro uplatnění regresní pohledávky státu vůči soudnímu exekutoru podle § 16 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. v insolvenčním řízení neměl použít režim upravený v § 183 insolvenčního zákona, respektive v § 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona; jde o prakticky totožnou situaci.

14. Splní-li (totiž) stát pohledávku z titulu škody způsobené nesprávným úředním postupem soudního

exekutora při výkonu veřejné moci, vzniká rovněž tzv. následný regres (stejně, jako u solidárních spoludlužníků, z nichž některý vyrovnal více, než činí jeho podíl). Ostatně, sám žalobce uplatnil regresní pohledávku v insolvenčním řízení podle § 184 odst. 3 insolvenčního zákona. Kdyby měl odvolací soud přisvědčit argumentaci odvolatele, že jde o nově vzniklou pohledávku, která nemohla být uplatněna v insolvenčním řízení přihláškou, pak by nebylo možné vyhovět návrhu odvolatele na vstup do insolvenčního řízení na místo poškozeného jako původního věřitele.

15. Žalobce (tedy) nemůže uplatňovat pohledávku oběma způsoby (žalobou i přihláškou, respektive vstupem na místo původního věřitele). Regresní pohledávka má charakter pohledávky, která se týká majetkové podstaty a má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou (jako podmíněná); uplatní se proto na ni zákaz zahájení nových řízení podle § 140c insolvenčního zákona, což představuje nedostatek podmínek řízení podle § 103 o. s. ř.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

16. Proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky:

[1] Je pohledávka státu vzniklá v době po uplynutí propadlé lhůty k přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení poskytnutím plnění přihlášenému věřiteli (poškozenému) z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem soudního exekutora pohledávkou, která má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou, jež (tedy) podléhá režimu ustanovení § 140c insolvenčního zákona?

[2] Není-li tomu tak, lze o takové pohledávce vést občanskoprávní řízení, jestliže insolvenční soud vyhověl návrhu státu na vstup do insolvenčního řízení místo přihlášeného věřitele (poškozeného)?

17. Dovolatel namítá (poměřováno obsahem dovolání), že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil v tom duchu, že rozsudek okresního soudu se potvrzuje.

18. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel argumentuje tím, že předmětná pohledávka je nově vzniklou pohledávkou, která nemohla být uplatněna v insolvenčním řízení přihláškou, jelikož v té době neexistovala [vznikla až poté, co bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka (žalovaného) a co uplynula lhůta k podávání přihlášek]. Míní, že pohledávku nemohl uplatnit přihláškou ani jako podmíněnou ve smyslu ustanovení § 183 odst. 3 insolvenčního zákona, k čemuž odkazuje na závěry obsažené např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. [30 Cdo 193/2017](#) (o tom, že stát odpovídá za nesprávnost výkonu veřejné moci spočívající v činnosti soudního exekutora vymezené ustanovením § 4 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. sám); usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu]. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení uvedené v § 109 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona ani účinky zákazu zahájení nových řízení podle § 140c insolvenčního zákona se tak podle dovolatele neuplatní.

19. Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, případně zamítnout, maje napadené rozhodnutí za správné.

III.

Přípustnost dovolání

20. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

21. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV.

Důvodnost dovolání

22. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

23. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

24. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (plynoucí ze spisu), z nichž vyšel odvolací soud:

25. Z částky vymožené v exekučním řízení vedeném u soudního exekutora pod sp. zn. 005 EX 56/2012 ve prospěch oprávněného v celkové výši 267.531 Kč v období od 6. 6. 2014 do 9. 7. 2015 bylo oprávněnému (B. K.) vyplaceno jen 59.539,53 Kč; zbylých 207.991,47 Kč žalovaný oprávněnému (B. K.) nevyplatil a na zvláštním účtu, se kterým žalovaný disponoval, se tato částka k 9. 7. 2015 již nenacházela.

26. Nárok na náhradu škody z titulu nesprávného úředního postupu žalovaného jako soudního exekutora při výplatě vymoženého plnění podle ustanovení § 46 odst. 4 exekučního řádu, který u něj oprávněný (B. K.) uplatnil dne 4. 5. 2017, shledal dovolatel opodstatněným a dne 10. 1. 2018 vyplatil B. K. částku 207.991 Kč.

27. Usnesením ze dne 18. 8. 2017 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne), které konečným způsobem nabylo právní moci dne 19. 9. 2017, insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek žalovaného, prohlásil konkurs na jeho majetek a vyzval věřitele, kteří tak dosud neučinili, k podání přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení ve lhůtě 2 měsíců ode dne rozhodnutí o úpadku (s poučením o následcích zmeškání).

28. B. K. přihlásil dne 1. 9. 2017 do insolvenčního řízení vedeného na majetek žalovaného pohledávku ve výši 207.991,47 Kč z titulu náhrady škody způsobené žalovaným jako soudním exekutorem při výkonu exekuční činnosti podle § 32 exekučního řádu. Žalovaný pohledávku popřel.

29. Podáním ze dne 6. 2. 2018 vzal B. K. přihlášku pohledávky zpět s odůvodněním, že celou pohledávku za žalovaného uhradil dovolatel; následně požádal (podáním ze dne 7. 2. 2018), aby insolvenční soud ve smyslu § 184 odst. 3 insolvenčního zákona poskytl dovolateli lhůtu k podání návrhu na vstup do řízení na místo původního věřitele.

30. Usnesením ze dne 20. 2. 2018 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 27. 2. 2018), které nabylo právní moci dne 27. 2. 2018, vyhověl insolvenční soud návrhu dovolatele z 15. 2. 2018, aby vstoupil do insolvenčního řízení jako nabyvatel pohledávky věřitele B. K. v částce 207.991,47 Kč.

31. Rozsudkem okresního soudu ze dne 19. 2. 2020, č. j. 1 T 6/2019-1641, ve spojení s rozsudkem

odvolacího soudu ze dne 26. 6. 2020, č. j. 4 To 77/2020-1700, byl žalovaný uznán vinným ze spáchání zločinu zpronevěry zahrnujícího mimo jiné skutek spočívající ve zpronevěření částky 207.991,47 Kč, kterou měl vyplatit B. K. v exekučním řízení coby soudní exekutor.

32. Dovolatel byl s nárokem na náhradu škody (odpovídajícím regresní pohledávce), uplatněným v trestním řízení podáním ze 4. 12. 2018, odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních, s tím, že přiznání nároku brání ustanovení § 140b insolvenčního zákona.

33. Žalobu v této věci podal dovolatel 16. 7. 2020.

34. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., exekučního řádu a insolvenčního zákona:

§ 3 (zákona č. 82/1998 Sb.)

(1) Stát odpovídá za škodu, kterou způsobil

(...)

b/ právnické a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona, (dále jen „úřední osoby“),

(...)

§ 4 (zákona č. 82/1998 Sb.)

(1) Za výkon státní správy podle § 3 odst. 1 písm. b/ se považuje i sepisování veřejných listin o právních úkonech, zápisy skutečností do veřejného rejstříku provedené notářem podle zákona upravujícího veřejné rejstříky právnických a fyzických osob, úkony notáře jako soudního komisaře a úkony soudního exekutora, případně jeho zástupce, zanikl-li exekutorovi výkon exekutorského úřadu a je-li tímto zástupcem exekutorský kandidát, při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu.

(...)

§ 16 (zákona č. 82/1998 Sb.)

(1) Nahradil-li stát škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu na úředních osobách a na územních celcích v přenesené působnosti, pokud škodu způsobil.

(...)

§ 32 (exekučního řádu)

(1) Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, je exekutor povinen nahradit újmu tomu, komu ji způsobil v souvislosti s činností podle tohoto zákona. Exekutor je povinen nahradit újmu i tehdy, byla-li újma způsobena při výkonu exekuční nebo další činnosti jeho zaměstnancem; případná povinnost této osoby nahradit újmu podle zvláštních předpisů tím není dotčena.

(2) Exekutor se povinnosti podle odstavce 1 zproští, prokáže-li, že újmě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat.

(3) Povinnost státu nahradit újmu podle zvláštního právního předpisu tím není dotčena.

§ 140c (insolvenčního zákona)
Nově zahájená řízení

V době, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, nelze zahájit soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, nejde-li o incidenční spory, ani řízení o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170).

§ 141a (insolvenčního zákona)
Právní moc rozhodnutí o úpadku

Po právní moci rozhodnutí o úpadku zastaví soud nebo jiný k tomu příslušný orgán řízení o pohledávkách nebo jiných právech, která byla zahájena v rozporu s omezeními podle § 109 odst. 1 písm. a/ a podle § 140c.

§ 173 (insolvenčního zákona)

(1) Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují. Věřitelé vykonatelných pohledávek na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu kdykoli v průběhu insolvenčního řízení, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka a přihláška pohledávky byla podána v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá.

(...)

(3) Přihlásit lze i pohledávku nesplatnou nebo pohledávku vázanou na podmínku. Pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky se považují v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna. Na pohledávky věřitelů vázané na splnění odkládací podmínky nemá zahájení insolvenčního řízení vliv.

(...)

§ 183 (insolvenčního zákona)

(1) Přihláškou pohledávky, kterou zajišťují věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty třetích osob, není dotčeno právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky z tohoto zajištění.

(2) Přihláškou pohledávky není dotčeno ani právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky po kterékoli z osob odpovídajících mu společně a nerozdílně s dlužníkem; o právu věřitele požadovat plnění od dlužníkovy ručitele, včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení, to platí obdobně.

(3) Osoby, od kterých může věřitel požadovat plnění podle odstavců 1 a 2, mohou pohledávku, která by jim proti dlužníku vznikla uspokojením věřitele, přihlásit jako pohledávku podmíněnou. Jestliže však věřitel takovou pohledávku přihlásí, mohou se jí tyto osoby v rozsahu, v němž pohledávku uspokojí, v insolvenčním řízení domáhat místo něj bez zřetele k tomu, zda ji přihlásily, s tím, že pro jejich vstup do řízení platí přiměřeně § 18; návrh podle

tohoto ustanovení mohou podat samy.

§ 184 (insolvenčního zákona)

(1) Věřitel, který podal přihlášku pohledávky nebo na něhož se hledí jako na věřitele přihlášeného, může kdykoli v průběhu insolvenčního řízení vzít přihlášku pohledávky zpět. Insolvenční soud vezme zpětvzetí přihlášky na vědomí rozhodnutím, které se zvláště doručuje věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen věřitel nebo osoba, která podala návrh na vstup do řízení na místo věřitele (§ 183 odst. 2). Právní mocí tohoto rozhodnutí věřitelova účast v řízení končí.

(2) Věřitel, který vezme přihlášku pohledávky zpět proto, že ji uspokojila některá z osob, od kterých může požadovat plnění podle § 183 odst. 1 a 2, to uvede ve zpětvzetí přihlášky; jestliže tak neučiní, odpovídá takové osobě za škodu nebo jinou újmu tím vzniklou.

(3) V případě uvedeném v odstavci 2 vyrozumí insolvenční soud o zpětvzetí přihlášky osobu, která pohledávku podle zpětvzetí uspokojila, a poskytne jí lhůtu k podání návrhu na vstup do řízení místo věřitele; o zpětvzetí přihlášky rozhodne insolvenční soud až po uplynutí této lhůty. V rozsahu, v němž insolvenční soud vyhoví návrhu osoby, která pohledávku uspokojila, na vstup do řízení místo věřitele, se ke zpětvzetí přihlášky pohledávky nepřihlíží.

35. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. a exekučního řádu již v době započetí období rozhodného pro zpronevěření předmětné částky žalovaným (6. 6. 2014) a později nedoznala změn. Ustanovení insolvenčního zákona pak platila v citované podobě již v době rozhodnutí o úpadku žalovaného a do 31. 5. 2019 nedoznala změn. S přihlédnutím k článku II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se přitom uplatnil insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 5. 2019 v insolvenčním řízení vedeném na majetek žalovaného i v době od 1. 6. 2019.

36. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

[1] K souběhu žaloby a účasti žalobce v insolvenčním řízení vedeném na majetek žalovaného

37. Dovolatel (žalobce) vstoupil do insolvenčního řízení vedeného na majetek žalovaného jako přihlášený věřitel namísto B. K. v režimu úpravy obsažené v ustanovení § 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona.

38. V rozsudku ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. [25 Cdo 970/2006](#), uveřejněném pod číslem 44/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 44/2009“), Nejvyšší soud uzavřel, že za škodu způsobenou soudním exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem odpovídá vedle státu též soudní exekutor sám (za podmínek § 32 exekučního řádu). Tímto závěrem se zřejmě řídil B. K., jestliže pohledávku z titulu náhrady škody, která mu vznikla jednáním dlužníka (soudního exekutora), přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (soudního exekutora). V [R 44/2009](#) šlo nicméně o výklad exekučního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012. S účinností od 1. 1. 2013, po

novele provedené zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, byla totiž v § 32 odst. 1 větě první exekučního řádu nahrazena slova „Exekutor odpovídá“ slovy „Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, odpovídá exekutor“ [srov. i citaci § 32 exekučního řádu (v rozhodném znění) shora]. Touto změnou se úprava odpovědnosti soudního exekutora za škodu sjednotila s úpravou odpovědnosti notáře za škodu [srov. § 57 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářského řádu), ve znění pozdějších předpisů], což byl i záměr deklarovaný důvodovou zprávou [srov. bod 19 (§ 32) důvodové zprávy k vládnímu návrhu pozdějšího zákona č. 396/2012 Sb., který projednávala Poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období 2010-2013 jako tisk č. 537)].

39. Jinak řečeno, za škodu způsobenou v době od 1. 1. 2013 soudním exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem odpovídá pouze stát; ve sporu o náhradu škody takové škody vedeném proti němu poškozeným, není (proto) soudní exekutor pasivně věcně legitimován.

40. Přímá (samostatná) odpovědnost soudního exekutora za škodu podle § 32 exekučního řádu se vztahuje v době od 1. 1. 2013 již jen na ostatní činnosti, v nichž nejedná v pozici úřední osoby. Srov. k tomu v literatuře např. dílo Vojtek, P., Bičák, V. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 59, a v judikatuře závěr obsažený (byť jen pro úplnost) v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2023, sp. zn. [30 Cdo 3359/2022](#).

41. Tím, že na základě usnesení insolvenčního soudu ze dne 20. 2. 2018 vstoupil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (soudního exekutora) na místo B. K. (coby přihlášeného věřitele), se tedy dovolatel ocitl v insolvenčním řízení na místě osoby (toho, koho soudní exekutor poškodil při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem), která podle ustanovení § 32 exekučního řádu (v rozhodném znění) nebyla dlužníkovým věřitelem. Argumentace odvolacího soudu shrnutá v odstavcích 13. a 14. shora (srov. i odstavec 19. odůvodnění napadeného rozhodnutí) je tudíž v dotčeném ohledu nepřesná.

[2] K povaze regresní pohledávky státu

42. U této problematiky Nejvyšší soud úvodem podotýká, že si je vědom toho, že rozsah odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, která mu byla svěřena zákonem nebo na základě zákona (§ 3 odst. 1 písm. b/, § 4 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.), může být širší (jiný), než následný regres státu uplatněný vůči takovému soudnímu exekutoru postupem podle § 16 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. (srov. i liberační důvody, jež má soudní exekutor k dispozici podle § 32 odst. 2 exekučního řádu). To, zda a v jakém rozsahu mu v důsledku náhrady škody poskytnuté poškozenému vzniklo vůči soudnímu exekutoru (coby úřední osobě, z jejíž činnosti taková škoda vzešla) právo požadovat regresní úhradu, je nicméně součástí rozhodnutí, které stát musí přijmout (jako každý jiný věřitel) pro účely úspěšného vymáhání regresní úhrady vždy (bez zřetele k tomu, zda má jít o vymáhání v adhezním řízení, v občanském soudním řízení nebo v řízení insolvenčním).

43. Zbývá proto pouze určit, zda, případně jakým způsobem, je stát oprávněn uplatnit regresní pohledávku v insolvenčním řízení vedeném na majetek úřední osoby, kterou je (byl) soudní exekutor, předtím, než uspokojí (existující) pohledávku poškozeného vůči státu z titulu náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím takové úřední osoby, především zda jde (může jít) o pohledávku, kterou lze přihlásit jako vázanou na podmínku (§ 173 odst. 3 věty první insolvenčního zákona).

44. O pohledávku, jejíž vznik je vázán na splnění rozvazovací podmínky, nejde. Takovou pohledávkou (pohledávkou vázanou na splnění rozvazovací podmínky) se rozumí pohledávka, o které je známo, že na splnění (smluvené nebo zákonem stanovené) podmínky závisí zánik (již vzniklé) pohledávky; srov.

ustanovení § 548 o. z. Proto se považují (podle ustanovení § 173 odst. 3 věty druhé insolvenčního zákona) pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna (dokud existující pohledávka nezanikne splněním rozvazovací podmínky).

45. Pohledávkami vázanými na splnění odkládací podmínky jsou pak jen takové pohledávky, u nichž podmínka má oporu v textu zákona nebo ve smluvním ujednání. Pohledávka přihlášená do insolvenčního řízení se nestává pohledávkou vázanou na odkládací podmínku jen proto, že přihlášený věřitel (bez opory v textu zákona nebo ve smluvním ujednání) nějakou „odkládací podmínku“ v přihlášce sám zformuluje. K tomu srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sen. zn. [29 ICdo 62/2014](#), uveřejněný pod číslem 85/2015 Sb. rozh. obč., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2019, sp. zn. [29 Cdo 561/2017](#), uveřejněný pod číslem 25/2020 Sb. rozh. obč., anebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2022, sen. zn. [29 ICdo 101/2020](#), uveřejněný pod číslem 22/2023 Sb. rozh. obč.

46. Z toho, co bylo řečeno shora k povaze odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, plyne, že poškozený (zde B. K.) může škodu, kterou mu způsobil soudní exekutor takovým jednáním, uplatnit jen vůči státu; nejde tedy o žádný z případů pojmenovaných v ustanovení § 183 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona. Na druhé straně však celá konstrukce vzniku regresní pohledávky státu vůči úřední osobě je (podle zákona) podmíněna tím, že stát odškodní (odškodní) toho, komu úřední osoba svým jednáním (nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím) způsobila škodu.

47. Jestliže tedy v době do skončení propadné přihlašovací lhůty určené rozhodnutím o úpadku (§ 136 odst. 1 písm. d/, § 173 odst. 1 insolvenčního zákona) již poškozený má vůči státu (neuspokojenou) pohledávku z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, pak stát může přihlásit do insolvenčního řízení vedeného na majetek onoho soudního exekutora regresní pohledávku podle § 16 zákona č. 82/1998 Sb. jako vázanou na splnění odkládací podmínky (spočívající v tom, že uhradí poškozenému škodu, kterou mu soudní exekutor způsobil).

48. Na podporu závěru, že regresní pohledávku podle § 16 zákona č. 82/1998 Sb. může stát přihlásit před uspokojením pohledávky z titulu náhrady škody způsobené poškozenému činností úřední osoby jako vázanou na splnění odkládací podmínky, lze poukázat na to, že obdobný závěr (pro jiný typ regresního nároku) formuloval Nejvyšší soud již při výkladu úpravy obsažené v § 20 odst. 4 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007 (významově srovnatelné s § 173 odst. 3 insolvenčního zákona). Srov. k tomu, k právu věřitele, jehož spoluvěřitel uplatnil vůči společnému dlužníku právo předstihu, přihlásit pohledávku z následného regresu do konkursního řízení vedeného na majetek spoluvěřitele jako vázanou na (odkládací) podmínku, např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2012, sp. zn. [29 Cdo 1702/2010](#), uveřejněný pod číslem 111/2012 Sb. rozh. obč. [k závěrům tohoto rozsudku se Nejvyšší soud dále přihlásil v rozsudku ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. [29 Cdo 663/2012](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročníku 2013, pod číslem 113, v rozsudku ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. [29 Cdo 786/2012](#), v rozsudku ze dne 23. 1. 2014, sp. zn. [29 Cdo 263/2012](#), nebo v rozsudku ze dne 23. 1. 2014, sp. zn. [29 Cdo 1788/2012](#)].

49. V poměrech této věci se podává ze skutkových reálií shrnutých shora (v odstavcích 25. až 33.), že poškozený (B. K.) uplatnil pohledávku z titulu náhrady škody, kterou mu (jako oprávněnému) způsobil dlužník coby soudní exekutor nesprávným úředním postupem v exekučním řízení, vůči státu již 4. 5. 2017. Vzhledem k tomu, že insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka (až) 18. 8. 2017, státu nic nebránilo v tom, aby případnou regresní pohledávku vůči dlužníku (coby úřední osobě, která škodu způsobila) uplatnil v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka nejpozději v propadné

přihlašovací lhůtě určené rozhodnutím o úpadku jako vázanou na (odkládací) podmínku (§ 173 odst. 3 insolvenčního zákona).

50. Jak v době podání žaloby v této věci (16. 7. 2020), tak v době vydání napadeného rozhodnutí (25. 10. 2021) trvaly účinky rozhodnutí o úpadku dlužníka. Konkurs na majetek dlužníka totiž zrušil insolvenční soud až v průběhu dovolacího řízení usnesením ze dne 12. 1. 2023 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku 18. 1. 2023), které nabylo právní moci 8. 2. 2023. Šlo přitom o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení (§ 308 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), konkrétně po splnění usnesení insolvenčního soudu ze dne 9. 12. 2022, v jehož rámci dovolatel obdržel (na místě B. K. coby původního přihlášeného věřitele) na úhradu předmětné regresní pohledávky částku 135.761,82 Kč.

51. Odvolací soud tudíž (přes dílčí nepřesnost ohledně výkladu § 32 exekučního řádu) nepochybil, jestliže rozsudek okresního soudu zrušil a řízení zastavil podle § 141a insolvenčního zákona pro překážku plynoucí z ustanovení § 140c insolvenčního zákona (srov. k tomu i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. [29 Cdo 5749/2016](#), uveřejněné pod číslem 128/2018 Sb. rozh. obč.).

52. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).